

RAADSVOORSTEL

Beleidsnota vluchtelingen, asiel en integratie

Gemeente **Zeist**

Portefeuillehouder	Laura Hoogstraten	Ontvangst griffie	10 december 2025
Opsteller	Sam Kiers en Melle van Maanen	Ronde Tafel	
Zaak/stuknummer	985589/RV25.074	Debat	
Besluit college	9 december 2025	Raadsvergadering	

Onderwerp

Beleidsnota vluchtelingen, asiel en integratie

Doel van het voorstel

Met deze beleidsnota bieden we een stabiel en helder beleidskader dat rust brengt in een veranderend speelveld. Zo kunnen we blijven bouwen aan een menswaardige aanpak. We leggen grotendeels vast wat we al doen en scherpen dit aan. Vanaf dag één geven we aandacht aan werk, taal en meedoen aan de samenleving, en zoeken we naar oplossingen die passen bij onze langetermijnvisie. Dat betekent dat vluchtelingen direct bij aankomst in Zeist de mogelijkheid krijgen om actief te participeren, te leren en bij te dragen, meedoen vanaf het moment dat je hier bent.

Voorgesteld besluit

- De Beleidsnota vluchtelingen, asiel en integratie vast te stellen.

Besluit Raad

Inhoud (korte samenvatting)

Met dit beleidskader kiest de gemeente Zeist voor een structurele en lang termijn gerichte aanpak van de opvang en integratie van vluchtelingen. We leggen hiermee vast dat:

- Opvang en integratie voortaan structureel worden georganiseerd, met nadruk op rust en stabiliteit;
- Opvang plaatsvindt in verbondenheid met de wijk en de samenleving, vanuit menselijkheid en nabijheid;
- Mensen vanaf de eerste dag de kans krijgen om mee te doen, te leren en bij te dragen;
- Zeist actief samenwerkt met regiogemeenten, de provincie, het COA en maatschappelijke partners;
- De gemeente de regie behoudt en zorgt voor samenhang, duidelijke afspraken en monitoring van de uitvoering.

Deze uitgangspunten vormen samen de basis voor een stabiel, uitvoerbaar en gedragen beleid, waarin opvang en integratie vanzelfsprekend deel uitmaken van de Zeister samenleving

VERDIEPING

Inleiding

Deze beleidsnota bouwt voort op de Langetermijnvisie Vluchtelingen, Asiel en Integratie (RV25.022), die op 8 juli jl. unaniem door de gemeenteraad is vastgesteld. De structuur van deze nota sluit aan bij die visie: van de opvang van mensen in nood, via ontwikkeling en participatie, naar organisatie en uitvoering. De opvang en integratie van mensen met een vluchtachtergrond vormen samen één geheel. Iedere stap, van eerste opvang tot volwaardige deelname aan de samenleving, vraagt om samenhang en continuïteit.

Tegelijk laten we in deze beleidsnota ook zien dat we soms belemmeringen zien in dit werk vanwege landelijke systemen en regels waarop onze invloed maar beperkt is. Maar ook dan blijven we als Zeist niet stil en vragen we hier aandacht voor. Zeist spreekt zich uit voor kwetsbare groepen en durft net dat stapje extra te zetten.

De beleidsnota richt zich op het meedoen vanaf dag één. Er staan vijf hoofdstukken centraal; opvang, integratie, kinderen en jeugd, organisatie en opvang passend in de wijk. In deze hoofdstukken staan onze beleidsdoelen voor de aankomende vijf jaar beschreven. De doelen zijn erop gericht dat we constructief met elkaar samenwerken, inzetten op verbinding en humaan beleid zullen voeren. Dit doen we door in te zetten op de volgende elementen:

- De gemeente Zeist onderkent in de beleidsnota haar structurele verantwoordelijkheid in het realiseren van een menswaardige en toekomstbestendige opvang van vluchtelingen. In lijn met landelijke wet- en regelgeving geven wij actief invulling aan deze taak.
- Kinderen van vluchtelingen, inclusief alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV's), vormen een groep met specifieke ontwikkelbehoeften en verhoogde kwetsbaarheid. De gemeente Zeist neemt hierin een actieve verantwoordelijkheid. We streven naar een veilige, leerzame en stimulerende omgeving waarin kinderen kunnen opgroeien, zich kunnen ontwikkelen en tot rust kunnen komen.
- Taalbeheersing en deelname aan de samenleving via werk of vrijwilligersactiviteiten zijn de pijlers van een succesvolle integratie. Ook kregen we uit de vele gesprekken die zijn gevoerd terug dat het in contact komen met de Zeister samenleving de brug vormt voor een succesvolle integratie. De gemeente Zeist ziet participatie en het bevorderen van taalvaardigheid als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van vluchtelingen, inwoners, maatschappelijke organisaties, werkgevers en de gemeente zelf.
- De gemeente Zeist ziet opvang niet als een op zichzelf staande voorziening, maar als een onderdeel van de samenleving. Opvanglocaties maken deel uit van de gemeenschap en dragen bij aan ontmoeting en betrokkenheid. Zo ontstaat een omgeving waarin bewoners en omwonenden samenleven, elkaar leren kennen en begrip groeit. Deze benadering vraagt om een integrale aanpak waarin opvangbeleid en wijkgericht werken op elkaar aansluiten. Daarbij is aandacht voor ontmoeting, draagvlak en sociale samenhang.

ARGUMENTEN VOOR EN TEGEN

Argumenten voor

- De beleidsnota geeft ons richting en stelt heldere beleidsdoelen waar we de aankomende jaren naartoe werken. Bij een goede uitvoering staat er een sterke gemeenschap die voorbereid is op noodsituaties en hulpvragen.

- Deze beleidsnota helpt de gemeente met het bevorderen van snelle participatie en het voorzieningsniveau in de wijken. Het creëert een goede basis voor maatschappelijk draagvlak en het versterkt de lokale economie door in te zetten op snelle arbeidsparticipatie.
- De beleidsnota stelt de gemeente in staat om zelf de regie te nemen over de opvang en integratie van vluchtelingen in Zeist, ondanks het onzekere en veranderlijke karakter van de opgave in het land.
- De gemeente Zeist is genoodzaakt na te denken over het toekomstbeeld van haar opvanglandschap. Doordat de gemeente zich bevindt in een situatie van aflopende overeenkomsten of huurcontracten, moeten er keuzes gemaakt worden over het vervolg van deze opvanglocaties. De huurovereenkomst van de locatie Dijnseburg loopt tot november 2026 en het azc Kamp van Zeist tot mei 2028. De visie en de nu voorliggende beleidsnota helpen de gemeente om weloverwogen besluiten te nemen over de verdere invulling en realisatie van de opvanglocaties.
- De beleidsnota maakt het mogelijk om te investeren in duurzame en flexibele opvang, ingebed in de wijk, wat kosten kan besparen en de kwaliteit van de opvang verhoogt.

Kanttekeningen

In onze langetermijnvisie is een hoofdstuk met externe ontwikkelingen opgenomen die van grote invloed kunnen zijn op de opgave (toename van vluchtelingen, krapte op de woningmarkt, afhankelijkheid van wet en regelgeving etc.). In de beleidsnota verwijzen we hiernaar. Omdat deze opgave veranderlijk blijft en afhankelijk is van verschillende factoren dienen we hier rekening mee te houden. Door deze ontwikkelingen nauwlettend te blijven volgen, zorgen we ervoor dat we zo goed mogelijk kunnen inspelen op veranderingen en waar nodig kunnen meebewegen.

Tegelijk zien we met het schrijven van de beleidsnota ook andere belemmeringen in de uitvoering die onze ambities in de weg staan. Enkele daarvan hebben we opgenomen in de beleidsnota en lichten we hieronder kort toe:

- Als gemeente hebben we geen invloed op de asielprocedure van mensen die hier in Nederland willen komen wonen. We zijn afhankelijk van landelijke procedures, zowel bij asiel als de wet- en regelgeving voor Oekraïense ontheemden (die ook afhankelijk zijn van Europese verdragen).
- Ook bepalen we niet wie in welke opvanglocatie terecht komt en hoe de samenstelling in de opvang is georganiseerd. Als iemand asiel aanvraagt, vraagt die persoon dat aan bij de immigratie- en Naturalisatiedienst (IND). Wij hebben geen invloed op die beslissing van de IND. Echter betekent dit niet dat we hier in de toekomst meer grip op wensen.
- Er zijn verschillende belemmeringen die een vroege start met werk of opleiding bemoeilijken. Een deel is landelijk, een deel lokaal merkbaar. Asielzoekers mogen op dit moment pas na zes maanden betaald werk verrichten en alleen met een tewerkstellingsvergunning (TWV). Dit beleid wordt verruimd: asielzoekers met een grote kans op een verblijfsvergunning mogen vanaf drie maanden deelnemen aan de arbeidsmarkt en meer weken per jaar werken. Ook administratieve vereisten, zoals het verkrijgen van een BSN, kunnen deelname aan werk of opleiding vertragen en daarmee de doorstroom naar arbeidsparticipatie belemmeren. Voor werkgevers is dit ook een merkbare belemmering om vluchtelingen in dienst te nemen.

Uitvoering

Na vaststelling van de beleidsnota, gaan we over tot uitvoering. De uitvoering zetten we verder uiteen in een uitvoeringsagenda. Deze richt zich zowel op de beleidsdoelen met betrekking tot de sociale aspecten en de aanpak voor het behoud of realiseren van locaties. In de beleidsnota bepalen we de richting voor de aankomende jaren middels een tweesporenaanpak. Deze aanpak richt zich op de korte termijn op het voortzetten en mogelijk verlengen van de huidige locaties en de lange termijn aanpak op het actief op zoek naar (kleinschalige) opvang in de wijken. Dit betekent dat we criteria vaststellen waarbinnen we opzoek gaan naar nieuwe locaties, gesprekken voeren over behoud van huidige locaties, een communicatie en participatieplan opstellen (aan de hand van het participatiehandvat 2022) en de opgave in de organisatie verder door ontwikkelen. De plannen worden

uitgewerkt in een compact maar overzichtelijke uitvoeringsagenda voor de aankomende vijf jaar. Waarin we monitoren, tijdig evalueren en bijsturen.

De beleidsnota richt zich breed op verschillende beleidsterreinen. Dit betekent ook dat veel van wat we uitvoeren vanuit samenspel aangepakt dient te worden. We hebben onze partners en onze inwoners daar heel hard in nodig en met hun input op de beleidsnota zien we de uitvoering ook positief tegemoet.

TOELICHTING

Participatie

Participatie is een belangrijk uitgangspunt in ons hele beleid. Het participatietraject dat wij inzetten bij het realiseren van nieuwe opvanglocaties wordt vormgegeven op basis van ons participatiehandvat 2022. Dit Zeister handvat beschrijft de verschillende niveaus van participatie: van raadplegen tot meebeslissen. Het biedt de gemeente een helder afwegingskader om te bepalen welke mate van betrokkenheid en welke bevoegdheden passend zijn bij een specifiek proces. Op basis van dit model bepaalt de gemeente het participatieniveau. De ervaring leert dat bij processen zoals realiseren van nieuwe opvanglocaties doorgaans wordt gekozen voor het niveau raadplegen. Dat geldt ook voor dit traject. Waar we ons sterk van bewust zijn is dat participatie en communicatie niet stopt na de besluitvorming over een locatie. Ook en juist tijdens exploitatie en in de doorontwikkeling blijven we onderdeel van de buurt en in gesprek en samenwerking met bewoners en partners, zodat signalen snel worden opgepakt en de gezamenlijkheid levend blijft.

Financiële toelichting

In beginsel zitten er geen (aanvullende) financiële consequenties aan deze Beleidsnota vluchtelingen, asiel en integratie. Uitgangspunt is dat alle items uit de beleidsnota bekostigd kunnen worden uit de (incidentele) geldstromen rondom het opvangen van vluchtelingen. Voor Zeist zijn er twee voornaamste geldstromen. Voor de opvang van Oekraïense ontheemden krijgt de gemeente vanuit het Rijk via een specifieke uitkering (SPUK) compensatie. Voor het hebben van een AZC is dit een geldstroom vanuit het COA via het gemeentefonds. Onderstaand worden beide geldstromen uiteengezet.

Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne

Dit betreft SPUK voor de compensatie van de kosten die wij als gemeente maken voor het opvangen van Oekraïense ontheemden. Het voornaamste onderdeel van deze regeling is het normbedrag per dag, per gerealiseerde opvangplek welke per 1 januari 2025 op € 44 is gezet. Uitgaande van de gerealiseerde opvangplekken (348 tot 370 stuks) wordt verwacht over 2025 vanuit deze regeling circa € 5.7 mln. te ontvangen. Hiertegenover staan de kosten die voor deze opvang worden gemaakt, voorbeelden hiervan zijn de huur van locaties, kosten voor schoonmaak en beveiliging, inzet van eigen personeel & externen. Op basis van de huidige prognoses verwachten wij op dit moment over 2025 voor circa € 3,6 mln. aan kosten te maken. Daarmee bouwt de gemeente nog steeds jaarlijks, door efficiënte organisatie en inzet, een flinke reserve op.

Aanvullend krijgen de gemeente de volledige kosten van het verstrekken van leefgeld gecompenseerd via een separate vergoeding. Het vertrekken van leefgeld wordt in Zeist uitgevoerd door de RSD. Tot slot is er binnen deze regeling nog een component ten behoeve van de uitvoeringskosten voor vertrekkingen aan ontheemden in de particuliere opvang (48 per geregistreerde persoon per maand) en kunnen transitiekosten voor nieuw te realiseren opvangplekken vergoed worden.

Decentralisatie-uitkering Gemeentefonds

Deze regeling stond voorheen bekend als het "Faciliteitenbesluit opvangcentra" ten behoeve van gemeenten die asielopvang faciliteren waren. Vanaf 1 juli is dit omgezet in een decentralisatie

uitkering als onderdeel van het gemeentefonds. De uitkering wordt gebaseerd op het aantal door asielzoekers permanent te bezetten capaciteitsplaatsen, verminderd met het aantal op 1 januari van het uitkeringsjaar in de BRP ingeschreven bewoners van het opvangcentrum. Per jaar komt dit voor Zeist naar verwachting uit op een bedrag van € 100.000 tot € 150.000 per jaar. De kosten die wij jaarlijks maken (inzet personeel) blijven binnen dit kader. Formeel zijn decentrale uitkering onderdeel van de algemene middelen.

In de decembercirculaire 2025 wordt bekend hoeveel financiële middelen Zeist extra ontvangt ten opzichte van voorgaande jaren voor het behouden van het azc Kamp van Zeist. Dat we meer gaan krijgen en met terugwerkende kracht over de afgelopen jaren kunnen we met zekerheid toezeggen.

Reserve vluchtelingen

Vorig jaar is er met het vaststellen van de begroting een meerjarig plan vastgesteld voor de reserve vluchtelingen. Dit plan bevatte een aantal thema's die direct te herleiden zijn vanuit de beleidsnota. Denk hierbij aan het cultuur sensitief werken van consultants, arbeidstoeleiding trajecten, duale taaltrajecten en het versterken van de sociale basis. Deze middelen zijn tot en met 2028 beschikbaar en geven een goede basis voor de huidige beleidsnota.

De beleidsnota geeft tevens ook richting voor het nemen van besluiten over mogelijke nieuwe locaties, waarvoor nieuwe contracten gesloten dienen te worden. Op dat moment zal er een voorstel volgen waarin de financiële implicaties duidelijk worden gemaakt.

Juridische aspecten

Het voorstel sluit aan bij de bestaande wet en regelgeving zoals de Spreidingswet en de Richtlijn tijdelijke bescherming Oekraïne.

Duurzame aspecten

In de beleidsnota staat duurzaamheid centraal. Dit behelst voornamelijk dat we blijven toewerken naar een toekomstbestendig opvanglandschap. Zowel fysiek als in het realiseren van een mogelijk nieuwe locatie voor de langere termijn, als in het versterken van de integratie in de wijk en op persoonlijk vlak. We werken daarin toe naar een gerichte aanpak van de uitdagingen van nu en bouwen ondertussen aan de lange termijn ambities.

Samenhang met andere projecten

Er is veel samenhang tussen de beleidsnota vluchtelingen, asiel en integratie en andere beleidsstukken. Zoals bijvoorbeeld de visie Sociaal Domein, de omgevingswet, de taalaanpak, beleid sociale basis en het preventief jeugdbeleid. Hier is zorgvuldige afstemming over.

VERDERE PROCES

Planning en uitvoering

Na vaststelling van de beleidsnota, gaan we over tot uitvoering. Dit betekent dat we criteria vaststellen waarbinnen we opzoek gaan naar nieuwe locaties, een communicatie en participatieplan opstellen (aan de hand van het participatiehandvat) en de opgave in de organisatie verstevigen. De plannen worden uitgewerkt in een compact maar overzichtelijke uitvoeringsagenda voor de aankomende vijf jaar. Waarin we monitoren, tijdig evalueren en bijsturen.

De beleidsnota richt zich breed op verschillende beleidsterreinen. Dit betekent ook dat veel van wat we uitvoeren vanuit samenspel aangepakt dient te worden. We hebben onze partners en onze inwoners daar heel hard in nodig en met hun input op de beleidsnota zien we de uitvoering ook positief tegemoet.

Communicatie

Een toekomstbestendig beleid vraagt om openheid en voorspelbaarheid. We communiceren helder met inwoners, partners en vluchtelingen over wat we doen, waarom we dat doen en wat we van elkaar mogen verwachten. Dit doen we op een toegankelijke manier, passend bij de diversiteit van onze gemeente.

Bij een potentiële nieuwe locatie starten we vroegtijdig met participatie en communicatie. Dit traject wordt zorgvuldig en inclusief vormgegeven, zodat bewoners en andere betrokkenen tijdig worden meegenomen in het proces. We benutten de kracht van lokale netwerken en maatschappelijke initiatieven, en zoeken naar maatwerkoplossingen die bijdragen aan sociale samenhang en een gevoel van gezamenlijk eigenaarschap. De gemeente communiceert via eigen kanalen en bijeenkomsten met omwonenden. We zijn snel en zorgvuldig in het beantwoorden van vragen die in de samenleving leven, gedurende het hele proces. Onze kernwaarden nabijheid, vertrouwen en kracht staan hierin centraal. We blijven ons inzetten voor een prettige leefomgeving, waarin bewoners van Zeist fijn met elkaar leven.

De eerstvolgende raadsinformatiebrief met stand van zaken van de opgave vluchtelingen en nieuwkomers en het project opvanglocaties volgt in de eerste helft van 2026.

Evaluatie

De uitvoering van dit beleidskader wordt actief gevolgd. Samen met onze partners verzamelen we informatie over resultaten, ervaringen en verbeterpunten. Evaluaties vinden plaats op vaste momenten binnen de beleidscyclus, maar ook tussentijds, wanneer ontwikkelingen daartoe aanleiding geven. De raad wordt zoals gebruikelijk minimaal twee keer per jaar geïnformeerd over de algemene stand van zaken opgave vluchtelingen en nieuwkomers. Nieuwe ontwikkelingen met betrekking tot de uitvoering, landelijke signalen en in de ontwikkeling van potentieel nieuwe locaties worden tijdig gecommuniceerd.

BIJLAGEN

1. Beleidsnota vluchtelingen, asiel en integratie

RAADSBESLUIT

Gemeente **Zeist**

Behoort bij raadsvoorstel
Nr. RV25.074 Beleidsnota vluchtelingen, asiel en integratie

De raad van de gemeente Zeist;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 9 december 2025.

BESLUIT:

- De Beleidsnota vluchtelingen, asiel en integratie vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare raadsvergadering van

De raad voornoemd,

drs. E.M.H. Lemaier, griffier

drs. J. Langenacker, voorzitter